

ПРОГРАМ

четвртак, 4. децембар 2003.

др Божица Младеновић
(Историјски институт, Београд)

ДНЕВНИК НАТАЛИЈЕ АРАНЂЕЛОВИЋ (1915-918)

Резиме:

Наталија Аранђеловић била је супруга Николе Аранђеловића, генерала српске војске који се у јесен 1915. године повукао са главнином српске војске преко Албаније. Госпођа Аранђеловић провела је окупацију делимично у Њуприји, а већим делом у Београду, са петоро деце, од којих је једно рођено за време окупације. Дневник је писала од 21. октобра 1915. до 19. октобра 1918. године. Белешке представљају прворазредни извор за проучавање историје српског друштва у Првом светском рату. Наталија Аранђеловић је описала свакодневни живот своје породице у аустроугарској окупационој зони. У Архиву града Београда чува се оригинал дневника Наталије Аранђеловић.

четвртак, 6. новембар 2003.

др Марица Маловић-Ђукић
(Историјски институт, Београд)

ДОДЕЉИВАЊЕ КОТОРСКОГ ГРАЂАНСТВА У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

Резиме:

Питање додељивања которског грађанства у историјској науци није обрађено. Научници су, бавећи се неким другим, ширим темама, само узгред дотакли наведени проблем. На основу оскудне которске архивске грађе и одлука из Которског статута, покушаће да се прикаже примање у которско грађанство у средњем веку сличности и разлике код примања грађанства у Котору са осталим далматинским градовима и Венецијом, под чијом је влашћу Котор био веома дуго (1420-1797). Посебно ће бити истакнуте сличности, односно разлике код добијања грађанства у Котору у 14. веку, када је град био у саставу државе Немањића и времену када Котор долази под млетачку власт у 15. веку. Повод за истраживање ове теме је необјављена грађа из Которског архива о додељивању грађанства сер Николи Квистићу 1431. године.

четвртак, 15. јануар 2004.

мр Станоје Бојанин
(Историјски институт, Београд)

НЕДЕЉА КАО ПРАЗНИК СЕДМОДНЕВНОГ ЦИКЛУСА

Резиме:

У свакодневном животу људи средњовековне Србије обични дани су се смењивали са празничним данима. У оквирима седмичног циклуса, недеља је била празник. Као празник, недеља се сматрала за нерадни дан у поређењу са другим радним данима у седмици. Циљ предавања је да покаже не само поштовање недеље као празничног дана, већ и да укаже на различите активности својствене недељном дану као празничном времену. Из, пре свега српских средњовековних извора црквеног порекла, сазнајемо да су постојала различита схватања на који начин треба прославити недељни празник и како се треба током празника понашати. На једној страни су упутства и забране које је наметала писмена елита Цркве, која нису увек била у складу са оним народним традиционалним начином прослављања. Док је црквени тип прославе захтевао да се верници после литургије повуку у своје домове, световна прослава се наставља на улицама, тргу и другим местима где се окупљало.

четвртак, 5. фебруар 2004.

др Ема Миљковић-Бојанић
(Историјски институт, Београд)

ТИПОЛОГИЈА НАСЕЉА У СМЕДЕРЕВСКОМ САНЦАКУ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 15. ВЕКА И ПРВОЈ ПОЛОВИНИ 16. ВЕКА

Резиме:

Истраживање типологије насеља Смедеревског санцака у другој половини 15. и првој половини 16. века показује да су сеоска насеља била преовлађујући тип насеља. У структури насељених места као посебна категорија такође се издвајају и градска насеља. У османским пописима ове области поред рударских насеља, као посебног типа насељених места, посебно се спомињу и запустела сеоска насеља, која представљају важан показатељ демографских кретања становништва. Наведене категорије представљају концептуални оквир за подробније разматрање структуре насеља у Смедеревском санцаку у споменутом периоду.

четвртак, 4. март 2004.

мр Александар Раствовић
(Историјски институт, Београд)

МЕРИ ДАРАМ И СРБИ

Резиме:

Контраверна и скоро потпуно заборављена у својој земљи, Енглескиња Мери Едит Дарам, била је чест посетилац Балкана и добар познавалац његових прилика прве две деценије 20. века. Ова занимљива научница и путописац написала је чак седам монографија о Балкану и његовим житељима. Посебно детаљно се бавила проучавањем историје и обичаја Албанаца и Срба. И док је у почетку прве доживљавала врло резервисано, а према другима се односила с поштовањем што је показала у својој књизи *Кроз српске земље* већ је у следећој студији, *Бреме Балкана*, направила салто мортале, постајући ватрени заговорник албанске ствари, а оштри критичар Срба. Првобитни критицизам према српском народу прерашће у антисрпство што није крила у својим научним радовима, књигама, јавним наступима. Антисрпски став задржала је мање више до краја живота.

ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ

*Предавања се одржавају у
сали 2 на првом спрату САНУ
са почетком у 12:00*

НАУЧНА ТРИБИНА

новембар 2003 - фебруар 2004

Историјски институт, Београд
Кнез Михаилова 35 / III
тел: 011. 638 418, 011. 181 589
факс: 011. 185 504
e-mail: istorinst@sanu.ac.yu
<http://www.hi.sanu.ac.yu>

